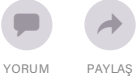

Bir darbe girişiminin ekonomi politiği

Abone Ol [Google News](#)

Haber Merkezi · 05 Ağustos 2016, 04:00 · Yeni Şafak

Dr. Tamer Ağca - Marmara Üniversitesi

15 Temmuz gecesi saat 22:00 civarı Türkiye, yapılan bir darbe girişimi ile büyük bir demokrasi sınavından geçti. Darbe girişiminin siyasal, toplumsal ve ekonomik sonuçları kısa, orta ve uzun vadede şüphesiz Türkiye'yi etkileyecektir. Bu günlerde, Türk ekonomisinin, piyasaların ve iş dünyasının darbe girişimine vereceği tepki anlamlı ve önemlidir. Bugünü anlamak için geçmiş darbelerin ekonomik sonuçlarını tekrar bir hatırlamak ve buna göre değerlendirme yapmak yerinde olacaktır.

DARBE GERÇEKLEŞSEYDİ...

Türkiye'de 1960, 1971, 1980, 1997 yıllarında yaşanan darbelerin hepsi ekonomi politikaları açısından ciddi krizler yaratmış, konjonktürel dalgalanmaların yaşanmasına neden olmuştur. Siyasi ve ekonomik istikrarsızlık kapısını açan darbeler, sarmal haline gelerek devamlı kriz üreten bir ortamın oluşmasına neden olmuştur. Eğer 15 Temmuz darbe girişimi darbecilerin istediği gibi sonuçlansaydı, oluşacak siyasal kriz ve istikrarsızlık ekonomiyi derinden

etkileyecekti. Bu anlamda Türkiye siyasi ve ekonomik anlamda uçurumun kenarından dönmüştür.

Hafızamızı çok geriye götürmeden 28 Şubat Post-modern darbesi sonrası oluşan siyasal krizin ekonomik krize dönüşmesini hatırlayalım. 28 Şubat darbesinin Türk ekonomisine verdiği zararı net bir şekilde birkaç başlıkta izah edebiliriz.

1997 yılında yüzde 7,5 olan büyüme hızı, 1998 yılında 3,1'e, 1999 yılında -3,4'e kadar düşerken, post-modern darbe öncesi dolar/TL 93.487 TL iken, darbe sonrası 125.036.- TL'ye çıkmıştır. Diğer taraftan enflasyon %99.1 hızla yükselmiş, faiz ise, darbe sonrası %100'ün üzerine çıkmıştır. Kişi başı milli gelir 1998 yılında 3255 \$ iken, 28 Şubat darbesi sonrası 2001 yılında 2100 \$'a gerilemiştir. Bu rasyolar 2001'de yaşanacak olan krizin habercisi olurken, darbe sonrasında ekonomi tam anlamıyla yıkıma sürüklendi.

Post-modern darbenin ekonomiye ağır bir maliyeti oldu. Milli gelirdeki azalmanın Türkiye'ye toplam maliyeti 93.3 milyar dolar olurken bütçe yolu ile ödenen faizin maliyeti 45.9 milyar dolara yükselmiştir. Banka kredi faizlerindeki artışların maliyeti 37.2 milyar dolar, iç borç stokundaki artış 41.4 milyar dolar, dış borç stokundaki artış ise 27.2 milyar dolar olmuştur. Hortumlanan bankaların bu millete maliyeti ise 46 milyar \$'dır. 28 Şubat darbesinin Türkiye'ye toplam maliyeti 291 milyar dolar olmuştur.

Uluslararası piyasalar nezdinde, Türk ekonomisinin makro-ekonomik dengelerinin bozulması kadar küresel ekonomi ve finansal piyasaların Türk ekonomisine bakışını negatife çevirmiştir. Bu durum, Türkiye'ye yabancı sermaye girişini önlediği kadar sıcak para girişi ve dış yatırımları da olumsuz etkiledi. Uluslararası piyasadaki Türk ekonomisinin olumsuz algısı dış borçlanma ve iç borçlanma maliyetlerini hızla yükseltmiştir. Yine bu dönemde tasarrufların yetersizliği, mikro ve makro-ekonomik reform yetersizliği, açığın finanse edilebilme niteliği, cari açığı hızla artarak 2001 krizinin artçı göstergeleri olmuştur.

28 Şubat darbesinin bir diğer sonucu da iş dünyasını siyasal düzlemde sınıflandırmış, özellikle Anadolu sermayesi denilen 'Anadolu Kaplanları'nın irticayla suçlanmasıyla birçok küçük ve ortak ölçekli şirket ve işadamı iflas etmiş, iflasa zorlanmış, ya da zorla işyerleri kapatılmıştır. Bunun bir sonucu olarak da işsizlik oranı hızla yükselmiştir. Post-modern darbe sonrasında faiz lobileri, 5'li çete ve bir kısım iş dünyası kazançlı çıkarken, toplumun diğer katmanları iş ve aş problemiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum toplumsal gerilimleri tırmandırmış ve kutuplaşmaları da beraberinde getirmiştir.

KÜRESEL EKONOMİK SAVAŞLAR DARBE GİRİŞİMİ

Soğuk Savaş sonrası küreselleşme ekseninde oluşturulan küresel liberal ekonomik sistem, küresel ekonomik ve siyasal krizleri de beraberinde büyüttü. Küresel ekonomik düzeni tekel piyasalar haline getirmeye çalışan küresel aktörlerin açgözlü pazar arayışı, küresel ekonomik savaşların oluşmasına zemin hazırlamaktadır.

Peki, "Türkiye bu savaşın neresinde?" Bu darbe girişiminin net bir şekilde gösterdiği gibi Türkiye bu savaşın tam da ortasında yer almaktadır. Türkiye AK Parti iktidarında yapmış olduğu ekonomik kalkınmayla küresel ve bölgesel ekonomide etki alanını alabildiğine genişletti. 2002 sonrası süreçte Türkiye, ekonomik ve siyasi sorunlarıyla boğuşan bir yapıdan, daha dinamik canlı ve istikrarlı bir yapıya dönüşmüş ve bunun bir sonucu olarak da daha otonom politikalar izleme fırsatı elde etmiştir. Bu durum başta ABD olmak üzere küresel güç merkezlerini ve aktörleri rahatsız etmiştir. Darbe girişimi sonrasında Avrupa ve ABD'nin ikircikli tavrı net bir şekilde ortadadır. Ayrıca Türkiye'nin üyesi olmadığı halde S&P kredi derecelendirme kurumunun Türkiye'nin notunu darbe girişiminin hemen akabinde düşürmesi küresel finans savaşının en açık halidir. Ayrıca, bu çerçevede ortadoğu haritasını yeniden çizme çabaları yoğunlaşmaktadır. Bu durumdan en fazla etkilenecek olan ülkelerin başında Türkiye gelmektedir.

Küresel güç merkezlerinden özerk politikalar izlemek isteyen bir Türkiye'nin tutumu küresel aktörleri rahatsız etmektedir. Türkiye'nin küresel enerji ve ticaret rotasının tam ortasında bulunup, jeo-ekonomik havzalara nüfuz edebiliyor hale gelmesi küresel üst aklın hedef tahtasında yer almasına neden olmaktadır. Söz konusu üst akıl FETÖ ile birlikte darbe yaparak, Türkiye'yi belirttiğimiz, özgün politikalarından ve ekonomik hedeflerinden uzaklaştırmayı hedeflemiştir. Böylelikle Türkiye tam bağımsız bir ülke olmaktan çıkıp, batının, üzerinde istediği gibi at oynattığı, kendi iç karışıklıklarıyla uğraşan bir ülkeye dönüşmüş olacaktır. İşte darbe girişiminin asıl amaçlarından biri de buydu. Finansal küresel kapitalist sistemin oyununa gelmeyen Türkiye yoluna devam edecektir. Bu bağlamda darbeye karşı ekonomik önlemler hızla alınmaya başlanmıştır.

DARBEYE KARŞI EKONOMİK ÖNLEMLER

28 Şubat post-modern darbesinin ekonomik verilerinin gösterdiği gibi, darbeler Türkiye'nin demokratikleşme sürecini hem askıya almış hem de ekonomi üzerinde ağır tahribatlar yaratmıştır. 15 Temmuz darbe girişiminin ekonomide ağır tahribat yapmaması için darbe girişiminin ilk anından itibaren süreç başta Cumhurbaşkanı olmak üzere iktidar tarafından iyi yönetilmiştir. Siyasal partilerin ve toplumun tüm katmanlarının ideolojik farklılık gözetmeden darbe girişimi karşısındaki dik duruşu, siyasal krizi önlediği gibi ekonomik krizin de önüne büyük bir set çekmiştir. Krizin ilk anından itibaren ekonomi kurmayları gerekli önlemleri alarak, gerekli açıklamalarda bulunmuşlardır.

Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek, piyasaların normal işlemesi için her türlü tedbiri aldıklarını uluslararası 500 yatırımcıya ifade etti. Paniğe gerek olmadığını belirten Şimşek, 'Normalleşmenin göstergesi olarak kendimize güveniyoruz' dedi. Ayrıca Merkez Bankası'ndan (TCMB) yapılan duyuru ile, finansal piyasaların etkin işleyişinin sürdürülmesi için önemli tedbirler alındığını da belirten Şimşek, 'Merkez Bankası tarafından bankalara gerekli likiditenin limitsiz olarak sağlanacağını' söyledi.

Diğer taraftan piyasanın işlerliği için iş dünyası (TOBB, TUSİAD, MUSİAD vb) ve sivil toplum

kuruluşları bir araya gelerek darbe girişimine tepki gösterirken, iş dünyasının hükümetin ve Türk ekonomisinin yanında omuz omuza durduklarını gösterdiler. Darbe girişimin ertesinde piyasanın işlerliğine ivme kazandırmak amacıyla Merkez Bankası faiz üst koridorunun üst bandını 25 baz indirerek yüzde 8.75'e çekti. Merkez Bankası piyasalara güven verme adına önemli bir adım daha attı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, darbe girişimi sonrasında yaptığı konuşmada 'finans sektörüne sesleniyorum; lütfen faizleri düşürün. Bu vatana eğer hizmet verecekseniz, faizleri düşürün! Biraz az kazanın ve yatırımcı sizin vereceğiniz bu ucuz krediyle daha farklı adımlar atabilir.' dedi. Hükümet, varlık barışı ve ödenmemiş vergi borcuna yapılandırma affı getirerek piyasanın işlerliğini sağlama adına önemli bir adım atmış oldu.

Darbe sonrası ekonomi kurmayları hem uluslararası piyasayı rahatlatma adına gerekli adımları attı, hem de iç piyasanın normalleşmesi adına yukarıda ifade edilen adımları atarak olası krizin önüne geçilmiş oldu. Darbe girişimi sonrası finansal piyasalarda ciddi bir kriz ve kaos yaşanmamış, değişim %10'ları dahi bulmamıştır. Daha önce yaşanan darbelerdeki ekonomik yıkım olmamış, makro-ekonomik göstergelerde ciddi değişim yaşanmamıştır. OECD ülkeleri arasında en iyi büyüme performansı gösteren Türkiye'nin bu ivmesi devam edecektir. İlk çeyrekte 4,8 büyüyen Türkiye, ikinci çeyrekte de oldukça iyi bir durum sergileyecektir. Darbe sonrası Türkiye küresel durgunluğa rağmen emin adımlarla büyümeye devam etmesi beklenmektedir.

PAYLAŞ

#15 Temmuz

#Merkez Bankası

#28 Şubat

DÜŞÜNCE GÜNLÜĞÜ E-POSTA ABONELİĞİ

Yaşam kalkanı

Direnişin kareleri: Demirden tuzaklar,
kumdan hendekler.

'Rus askerleri arkadaşlarımı acımasızca öldürdü'

Ukrayna'dan gelenler yaşadıklarını anlattı.

15 Temmuz

yenisafak.com/15Temmuz

Kudüs : Bir Şehrin Hikayesi

gzt.com/kudus

Yeni Şafak Seçim

yenisafak.com/secim

Yeni Şafak Ramazan

yenisafak.com/ramazan

Yeni Şafak Spor

yenisafak.com/spor

GZT Lokma

gzt.com/lokma

MOBİL UYGULAMALAR

Apple

Android

Windows

Yeni Şafak olarak yayın hayatına başladığımız ilk günden itibaren ülkemizde demokrasinin tüm kurumları ile yerleşmesi, milli irade ve değerlerimizin hakim olması için tüm gücümüzle çalıştık. Bu ülkenin geleceğinin derin sularda boğulup gitmemesi için çaba sarf ettik.

Fırtınalı günlerde sığınılacak bir liman olduk. Bugüne kadar ülkemize yapmış olduğumuz katkıyı bundan sonra da okurlarımızın desteği ile sürdürmeye devam edeceğiz. Her gün Yeni Şafak'la yeni bir umut olacak.

Son Dakika

Haberler

Koronavirüs

Türkiye

Dünya

Bilimsel Gelişmeler

Gündem

Darbe Girişimi

Eğitim

Politika

Yerel Haberler

Dünya

Ortadoğu

Avrupa

Amerika

Asya

Afrika

Antartika

Okyanusya

Özgün

Özgün haberler

Dini Bilgiler

Yemek Tarifleri

Diyet

Spor

Spor Haberleri

Transfer Haberleri

Beşiktaş Haberleri

Galatasaray Haberleri

Fenerbahçe Haberleri

Trabzonspor Haberleri

Futbol

Basketbol

Motor Sporları

Voleybol

F1

Extreme Sporlar

Golf

Güreş

Atletizm

Su Sporları

Salon Sporları

Uzakdoğu Sporları

Diğer

Ekonomi

Türkiye Ekonomisi

Dünya Ekonomisi

Otomotiv

Emlak

İş Dünyası

Basın İlan

İletişim / Harita

+90 212 467 65 00

Maltepe mah. Fetih cad. No 1/1
Topkapı Zeytinburnu İstanbul Türkiye

Bip / +90 530 846 00 00

Facebook

Instagram

Twitter

Google Plus

Pinterest

Youtube

Flipboard

Rss

Copyright 2017 © Yeni Şafak

Gizlilik Politikası

Kullanım Koşulları

Site Map

Medya Kit

Kurumsal

Bilgi Toplumu Hizmetleri

Hat Sanatı

Resimli cuma mesajları YENİ | Anlamli, dualı, resimli, hadislerle güzel cuma mesajları ve sözleri

↑
YUKARI

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunundaki amaçlar ile sınırlı ve mevzuata uygun şekilde çerezler kullanılmaktadır. Detaylı bilgi için [çerez politikamızı](#) inceleyebilirsiniz.

